

**ÇOCUK DERGİLERİNDE MİLLÎ KİMLİK İLE İLGİLİ DEĞERLERİN
SUNULUŞU****Yücel GELİŞLİ¹****ÖZET**

Bu çalışmada, Cumhuriyetin ilanından 1960'lı yıllara kadar basılan çocuk dergilerinin, çocuklarda milli kimlik ve milli değerlerin oluşumuna katkıları incelenmiştir.

Çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen dergilerin asıllarından metinler taranarak, araştırmanın amacı çerçevesinde hangi konuların yayımlandığı, metin çözümlemesi ile incelenmiştir.

Araştırmada, Türkiye'de yayımlanan çocuk dergilerinin, cumhuriyetin temel ilkelerini yaygınlaştırmak, yeni kurulan modern Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşturduğu demokratik laik devletin, tek millet, tek bayrak, tek vatan hedefine uygun olarak belirlenen, Türk millî kimliğini ve değerlerini kazandırmak, devletin temel kabul ettiği resmî ve millî dilin öğretilmesinin en önemli araçlarından biri olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Dergileri, Milli Kimlik, Milli Değer, Çocuk Eğitimi.

**THE PRESENTATION OF VALUES REGARDING NATIONAL IDENTITY AT
CHILD MAGAZINES****ABSTRACT**

In the current study, the magazines released from the declaration of the Republic up to 1960s and the contribution of these magazines to the formation of national identity and values were investigated.

Quantitative research method was used in the study. The texts were scanned from the original editions of the magazines, what topics were published in line with the purpose of the researcher was examined through document analysis.

In the study, it is concluded that child magazines published in Turkey are one of the most important tools for promoting the fundamental principles of republic, bringing in Turkish national identity and values determined in accordance with the one nation, one flag, one homeland objective of the democratic secular state, formed by the newly established modern Republic of Turkey and teaching the official and national language accepted by the state as essential.

Keywords: Child magazines, National Identity, National Value, Child Education

1.GİRİŞ**Millî Kimlik ve Millî Değerler****Kimlik**

Kimlik, kişilerin ve toplumsal grupların “Kimsiniz, kimlerdensiniz?” sorularına verdikleri cevaplardır. “Ben kimim?” sorusunun dayanağı olan “ben” in tanınması ve tanımlanması, kimliğin sosyal ve psikolojik temeline işaret etmekte ve buna, kişinin varlığı ile ilgili tüm

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, gelisli@gazi.edu.tr

anlamaları (değerleri) içine alan öznel bir duygu olarak “kişisel kimlik” denilmektedir (Güvenç, 1993: 3–4, Ak: Turan, 2009: 22).

Kimlik, bir toplumda yaşayan bireylerin aidiyet duygularını tanımlar, aynı zamanda toplumun, sosyal sisteminin en temel ve en önemli kökenini teşkil eder(Yıldız,2007: 9). Kişinin seçme imkânına sahip olmadığı ebeveyni gibi, ırk, dil ve doğduğu yer kimliğinin pasif unsurlarıdır. Buna karşılık onun en önemli ve temel seçimi olan inancı, ideali ve kendisine belirlediği var oluş gayesi aktif kimlik unsurları durumundadır. Millette ait kimlik ise; dil, tarih, gelecekle ilgili özlem, din ve gelenek birliğiyle şekillenir. Burada ilk dört unsur hem kültür, hem medeniyet boyutu olan; gelenek ise daha çok millî kültür ürünü bir unsurdur(Gönüllü, 1997).

Millî Kimlik ve Milli Değer

Millî kimliği “kolektif kültürel kimliğin bir türü” olarak tanımlayan Smith(1994), millî kimliği oluşturan temel özellikleri; 1.Vatan, 2. Tarih birliği, 3. Ortak millî kültür, 4. Ortak yasal hak ve görevler, 5. Ortak ekonomi olarak sıralar.

Vatan birliği, kültür birliği, dil birliği, tarih birliği, inanç birliği, modernleşme sonucu ortaya çıkan millî devletleri meydana getiren temel öğelerdir. Bu öğeler millî devletleri merkeziyetçi yapıya dönüştürmüş, devlette birlik, millette birlik, kültürde birlik sağlanmaya çalışılmıştır. Modernleşme sonucunda oluşan bu süreç, yönetim biçimlerini ve inançları da etkilemiştir. Modern devletlerde yönetim süreçleri, anayasal temeller üzerine oturtularak din temelli teokratik devletlerden demokratik ve laik temelli devletlere geçiş süreçleri yaşanmıştır. Böylece başlatılan toplumsal dönüşüm hareketleri ile yeni bir millet ve bireylerde yeni bir millî kimlik oluşturma hedefi doğrultusunda bilinçli kültürel süreçler başlatılmıştır.

Milletin inşasında, millî bilincin oluşumuna bilerek ya da bilmeyerek katkıda bulunan tüm süreçlerin (savaşlar, felaketler, zaferler, inanç ve değerler, siyasal yapılar) katkısı olmakla birlikte, millî devletlerin kuruluşunu müteakip bilinçli devlet politikalarına dayalı sosyal ve kültürel faaliyetlerin ayrı bir yeri olmaktadır(Türkmenoğlu, 2007: 162).

Cumhuriyetin başlangıç yıllarında millet; “dil, kültür ve mefkûre birliğiyle birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği siyasi ve içtimai bir heyet olarak belirleniyordu. Ancak bu duygu ve dil birliğinin oluşturduğu millet, aynı zamanda kendi devletini meydana getirme misyonunu da yüklenmiştir. Çoğu kez “millî devlet” diye ifade edilen kavram da budur: Bir toplumun millî devlet haline gelebilmesi için siyasi ve sosyal bir teşkilatlanmaya sahip olması gerekir. Millî devlette toplumun sosyal bir kimliği bulunur ve bu kimliği bir şuur olarak ifade eder” (Türkdoğan,1988: 32).

Türkiye Cumhuriyeti devleti kuruluşundan itibaren toplumu, kulluktan vatandaşlığa, ümmetten milletleşmeye doğru giden süreçte birçok yasal süreçlere dayalı toplumsal düzenlemeler yapmıştır. Bu düzenlemelerle millî birlik ve bütünlük amaçlanmıştır. Eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler, Türk Tarih Kurumunun, Türk Dil Kurumunun kurulması, medeni kanunun kabulü bu çabaların önemli yansımalarıdır. Cumhuriyet hükümetleri genelde devleti, milletin bir ve bütünlüğü üzerine yükseltip meşruiyetini sağlamaya çalışmıştır. Bu çerçevede tüm kurumları ile merkezileşen devlet, oluşturulan millî eğitim politikaları ve uygulamaları yoluyla da hedeflediği modelde insan yetiştirerek milletin devamını sağlamaya çalışmıştır. Böylece yapıya uygun millî vatandaş yetiştirilmesi esas

alınmıştır. Milletin sosyolojik yapısı belirlenen eğitim hedeflerinin çizdiği niteliklerle oluşturulmaya çalışılmıştır.

Köseoğlu, millî devletlerce bugüne kadar uygulanan kimlik politikalarının belli başlı esasları olarak; eğitim ve kültür aracılığıyla toplumun diğer toplumlardan (ötekiler) farklı ve kendi içinde müşterek kılan özelliklerine vurgu yapmak, kültür ve tarih birliği sağlamak, bu maksatla tarih ve dil çalışmalarına verilen büyük önem ve bunların millî eğitim politikalarına yansıtılmasını ön plana çıkarır (Köseoğlu, 2001: 43).

Millî kimlik, bir millete ait kültürel özellikleri kapsar aynı zamanda millî bir kültüre aidiyetin ifadesidir. Türk kültürüne sahip olan insanlar Türk kimliğini taşırlar; yani onlar Türk'türler. Bu mensubiyetin yarattığı gerilimler de milliyetçilik duygusunu meydana getirir(Köseoğlu, 2002). Milli kültürün bireylere kazandırılması süreci milli eğitimin önemli amaçlarından. Milletçe önemli görülen millî sembol ve değerlerin milletçe içselleştirilmesi amacıyla eskiden beri toplumsal hafızada var olan olaylar, semboller ve tarihî şahsiyetler daha derin bir şekilde bireylere kazandırılmak istenir; bu uygulamalar özellikle millî eğitim ve kültür politikalarına, askerlik gibi kamusal hizmetlere yansıtılarak, vatandaşların, milli kimlik ile biçimlendirilmesine çalışılır (Smith, 1994).

Her millet, kendine has kimliğini tarihsel süreç içinde oluşturur. Milletler kendi millî karakterinden ve tarihsel tecrübelerinden oluşan doğal anayasalarla kurumlaşırlar. Millet ve millî kimlik milliyetçiliğin temel değerleri arasında yer alır. Genel anlamda milliyetçilik eski dini kültür tarzlarını ve ailevi eğitimi kapsayan tarihsel bir eğitim ve kültür biçimi olarak anlaşılabilir. Milliyetçilik bir ülkede yaşayan insanlar arasında milliyet esasına dayanan bir birlik ve dayanışma şuurunu oluşturmayı temel gaye edinir (Turan, 2007; 27).

Mili kimliğin oluşumuna katkı sağlayan unsurlar arasında değerlerin önemli yeri vardır. Bir toplumda benimsenmiş, yaşatılmakta olan toplumun birlik, bütünlük ve devamını sağlayan her türlü duyuş, düşünüş ve kabullenişlere; davranış ve kurallara biçilen ölçüye değer denir. Bir başka deyişle değerler, sosyal yapının varlık, birlik, işleyiş ve devamının sebebi olarak görülen; tasvip ve teşvik gören; korunmaya çalışılan kabullenişlere, inanışlardır. Değerler, kavramlara yüklenen anlamlardır. Her toplumda, sahip veya bağlı olduğu kültürü meydana getiren inançlar, fikirler ve normlar sistemi vardır(Tural, 1992: 30).

Değerler toplamı, kültürü oluşturan parçalardır. Değerler, bir toplumun kimliğini oluşturur aynı zamanda davranışlara kaynaklık eden ve onları yargılamaya yarayan anlayışlardır. Toplumun sosyal alışkanlıkları, yaşam biçimleri ve inançlarının tüm göstergeleri millî kimlikte yer alır. Bireyler, ait oldukları toplumsal yapının sosyalleştirmeleri ile bir ırka ya da millete ait duyuş düşünüş, inanç ve bunların bütününe yani kimliğe kavuşarak biyolojik benzerlikleri olan diğer insan toplumlarından ayrışırlar.

Millî değerlere bağlı olmak, milletlerin en büyük özelliğidir. Ortak fikirler, duygu, düşünce ve değerler, o millete ait fertlerin, birbirlerine, milletlerine ve geçmişlerine bağlılığını sağlar. Fertlerin, millete bağlı olma ve millî değerlere verdikleri önem dereceleri, onları diğer milletlerden farklı kılmaktadır (Yücel,1993). Millî değerler; vatanseverlik, dürüstlük, çalışkanlık, yiğitlik, yardımseverlik, hoşgörü, sevgi, saygı, alçak gönüllülük, namus, sadakat, dayanışma, itaat kültürü, iffetlilik, ahlakilik v.b. değerlerden oluşmaktadır.

Çocuk Yayıncılığı

Çocuk eğitiminin önemli araçlarından biri de çocuk yayıncılığıdır. Ülkenin eğitim politika ve amaçlarına uygun olarak yayımlanan çocuk dergileri, eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesine de yardımcı olurlar.

Çocuk Edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayali duygu, düşünce ve yeteneklerine, zevklerine hitap eden; eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı ürünlerdir. Çocuk edebiyatı, genel edebiyatın niteliklerinin tamamını içinde barındıran, ancak hedef kitlesinin özelliklerini yetişkinler için yazılan edebî türlere göre daha fazla göz önünde bulunduran alandır (Sarı, 2005; 7). Başka bir deyişle okul öncesi ve okul çağındaki çocukların ihtiyacını karşılamak üzere oluşturulan edebiyata da çocuk edebiyatı demek mümkündür (Koçoğlu, 1981; 37).

Çocuk Edebiyatının önemli parçalarından biri çocuk dergiciliğidir. Dergilerde yayımlanan yazıların genel olarak iki amacı göze çarpmaktadır; birincisi öncelikle çocukların sosyal, kültürel ve duygusal yönden gelişimlerini sağlamak, ikicisi ise anne ve babalara; çocukların gelişimleri, sağlıkları ve beslenmeleri hakkında bilgi vermektir (Sarı, 2005; 8).

Çocuk yayınlarının amacı, sadece kitap, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak olmamalı, ayrıca ülkenin eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinde yardımcı rol üstlenmek olmalıdır. Ayrıca çocuğun psiko-sosyal gelişme devreleri ele alınarak eğlendirici ve ilgi çekici bir üslupla bilgi ve millî kültürünün artırılması, vatan, millet, bayrak, insan ve yurt sevgisi kazandırılarak millî kimliğin kazandırılmasını da çocuk yayınlarının amaçları arasında yer almalıdır.

Çocuk Edebiyatının ortaya çıkışında eğitsel kaygılar ön plana çıkmıştır. Eğitimciler çocukların gelişim çağlarına göre farklı yetenekler kazandığı gerçeğinden hareketle, bu farklı gelişim çağlarına uygun, ilgi ve beğenilerine hitap eden eserlerin gerekliliğine inanmaktadır. Bu eserlerin anlatımının canlı ve renkli olması yanında dil bakımından da çocuğun anlayabileceği düzeyde olması gerekir (Sarı, 2005; 8). Çocuk yayınlarının konuları, çocuğun yaşına ve seviyesine uygun, onun fikir ve ruhsal gelişmesine katkıda bulunan; hayal gücünü, düşünme ve karar verme yeteneğini geliştirecek nitelikte ve eğlendirici karakter özellikleri taşımalıdır (Yüksel, 1981; 91). Türkiye’de çocuk dergilerinin içerikleri; genel olarak resimli çizgi romanlar, kısa hikâye ve masallar, ansiklopedik bilgiler, doğa ve hayvan sevgisi içeren yazılar, sağlık bilgileri v.b. konulardan oluşmuştur. Dergilerde eğitim konusu olacak duygu, düşünce ve değerler genellikle masallar ve kısa hikâyeler aracılığı ile sunulmuştur. Bu anlamda masallar eğitim aracı olarak kullanılmıştır.

Masalların, özellikle okul öncesi ve okula yeni başlayan bütün çocukların ilgisini büyük ölçüde çektiği görülür. Gizemli havası, serüven dolu fantastik olaylar içermesi, çoğunlukla iyilerin kazanıp kötülerin kaybetmesi, masalları çocuk için ilginç kılar. Başka bir deyişle masallar çocuğun dünyasına yakın bir dünya sunar (Dilidüzgün, 1996; 31).

İlk Türk çocuk dergileri 19. yüzyılın ikinci yarısında Tanzimat dönemiyle birlikte yayınlanmaya başlamıştır. Çocuk dergileri eğitim, kültür, sanat ve bilim alanında batıya yönelişin bir sonucu olarak gelişmiş; eğitsel amaçlı olarak yayınlanmışlardır. Eğitim alanında yenilemeler ve çocuk eğitimiyle ilgili konular geniş biçimde dergilerde yer almıştır. Osmanlı döneminde ilk basılan çocuk dergisi, Mümeyyizdir, bu dergiden sonra

Hazine-i Etfal, Sadakat, Çocuklara Arkadaş, Çocuklara Rehber, Çocuk Bahçesi vb. dergiler yayımlanmıştır (Şimşek, 2002; 15).

Türkiye’de cumhuriyet döneminin hemen başlarında çocuklar, “Talebe Mecmuası (1923)”, “Çocuk Dünyası (1926-1927)” ve “Çocuk Yıldızı (İzmir, 1923)” dergilerinde çıkan yazıları okumakla yetiniyorlardı (Geçgel, 2006), 1928 yılında gerçekleştirilen harf inkilâbından sonra okuma yazma seferberliğinin millet mektepleri aracılığı ile yaygınlaşması sağlanmaya çalışılırken, diğer taraftan da bu yıllarda çocuk dergilerinin yayınlanmasına hız verilmiş, dergilerin sayılarında artış gözlenmiştir.

1928’den sonra çıkan çocuk dergileri arasında; Çocuk Sesi (1928-1948), Mektepli, Arkadaş ve Çocuk (Ankara, 1936-1948) dergilerinin ayrı bir önemi vardır. Bu dergiler, Türkiye’de çocuk kitaplarının pek yeterli olmadığı yıllarda çocuklara bir yandan yeni bilgiler kazandırırken, bir yandan da onları okumaya, düşünmeye ve yaratmaya teşvik etmiştir. Genç kuşaklara aşılacak istenilen birçok yeni görüşün ve değerlerin benimsenmesinde bu dergilerinin büyük hizmeti dokunmuştur (Geçgel, 2006). Bunlara ilave olarak da, Çocuk Âlemi, Çocuk Dünyası, Afacan, Çocuk Kliniği, Çocuk Gazetesi, Çocuk Yuvası, Doğan Kardeş, Çocuk Bakımı, Çocuk Dostu, Armağan, Çocuk Güneşi, Tercüman Çocuk, Milliyet Çocuk gibi dergilerde yayımlanmaya başlamıştır.

Türkiye Cumhuriyetinin ilk yıllarında yayınlanan çocuk dergileri, ilkokula giden çocuklara, yeni harflerle okuma yazma öğretmeye uğraşmakla kalmıyor aynı zamanda cumhuriyetin temel ilkelerini ve belirlenen millî kimliği kazandırma, arı Türkçenin de en önemli araçlarından biri olma görevini üstleniyorlardı.

Bu çalışmada; millî kimlik- çocuk yayınları ilişkisinden hareketle, 1929-1960 yıllarını kapsayan dönemde devletin millî kimlik temellerinin çocuk dergilerinde yer alan yazılar ve resimli romanlar aracılığıyla çocuklarda nasıl oluşturulduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

2.YÖNTEM

Çocuk dergilerinin eğitim görüşleri ve bu görüşlerin millî kimlik ve milli değerlerin oluşturulmasına yansımalarının incelendiği bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Belirlenen dergilerin asıllarından metinler taranarak, araştırmanın amacı çerçevesinde hangi konuların yayımlandığı, metin çözümlemesi ile incelenerek yorumlanmıştır.

Araştırmada, 1929-1960 yılları arasında yayımlanan Çocuk Âlemi, Çocuk, Çocuk Gazetesi, Çalışkan Çocuk, Çocuk Dünyası, Çocuk Bakımı, Yeni Çocuk Sesi ve Şen Çocuk, Çocuk Dostu dergilerinin Millî Kütüphanede bulunan sayıları incelenmiştir.

3.BULGULAR VE YORUM

Cumhuriyet dönemi ile birlikte sayıları hızla artan çocuk dergilerinde ele alınan millî kimlik ve değerlerin kazandırılması ile ilgili yayınlar incelendiğinde yazıların, Atatürk ve silah arkadaşları, cumhuriyet, vatan, millet, tarih, aile, insan sevgisi v.b. konulardan oluştuğu görülmektedir.

Dergilerde genellikle ilköğretim kurumlarında kutlanan belirli gün ve haftalarda, özellikle millî bayramlar ve Atatürk’ü anma günlerinde Atatürk’ün hayatı ve eserleriyle ilgili konular işlenmiştir. Yazılarda Atatürk’ün doğumu, okul hayatı, askerlik yılları, katıldığı savaşlar ve

kahramanlıkları, Cumhuriyet kazanımları ele alınmıştır. Atatürk'le ilgili yazılardan bazılarının başlıkları, “Kurtarıcı ve En Büyük Evladını Kaybettin Türk Milleti Sen Sağol (Fâik R.Atay), Ağlasın Haşre Kadar Gün Gece Birden, Bu Vatan (Yazarsız), Atamızı Tavaf (Şiir: İbrahim Alaeddin), Büyük Ataya (Şiir: N Artam), Güneş Battı (Hasan A.Yücel), Bayrağıma Taziyet, Mukaddes Atatürk'ün Altın Devri (Va-Nu) gibi yazılar yayımlanmıştır (Çocuk, 1938; 113).

ATATÜRK

Ulusumuzun başkanı,
Alevlerle dolu kanı,
Dünyalar tanır onu,
Gelmişken artık sonu,
Bir büyük çarpışmanın,
En büyük savaşa.

Bir dağ gibi atıldı,
Elinde yaratıldı,
Bu devrimler cumhurluk,
Biz o başla kurtulduk.

Yarattı öz kanımı,
Kızıldan bir bayrak,
Bu bayrağı tutarak,
Ey nasıl geçti başa.

Çocuk Dünyası Dergisinin, hemen hemen her sayısında Atatürk ile ilgili yazı ve şiirlere yer verilmiştir (Çocuk Dünyası, 1940; (18), 8). Aşağıda yer alan şiirde, Atatürk, bayrak sevgisi ve cumhuriyet yönetiminin inkılâpları vurgulanmıştır.

Dergilerde yayınlanan yazılarda İkinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ile ilgili yazılar da yer almıştır. Özellikle İsmet İnönü cumhurbaşkanı seçilir seçilmez, yoğun bir şekilde çocuk dergilerinde onu öven, yüceltmeyi hedefleyen yayınlara dönüşmüştür. Bu durum İsmet İnönü'nün Atatürk sonrasında liderleştirilmeye çalışıldığı sonucunu ortaya koymaktadır. Çocuk Dergisinin, 25.11.1938 tarih ve 114.sayısında cumhurbaşkanı seçilmesi, hayatı, katıldığı savaşlar ve Lozan kahramanlığı ele alınmaktadır. Yazıda İsmet İnönü “İkinci Cumhurbaşkanımız, İnönü Kahramanı” başlıklı yazı ile tanıtılmaktadır. Çocuk dergisinin, 1939-40 yılları arasındaki baskılarında Cumhuriyet döneminin kazanımlarının ve Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye hem “millî şef” hem de “baba” olarak liderleştirilmeye çalışılarak, bu dönem sayılarında oldukça geniş yer verilmiştir. Bu durumun Atatürk dönemi sonrası basılan dergilerin sayılarında hem şiirlerle hem de çeşitli yazılarla yapılmıştır.

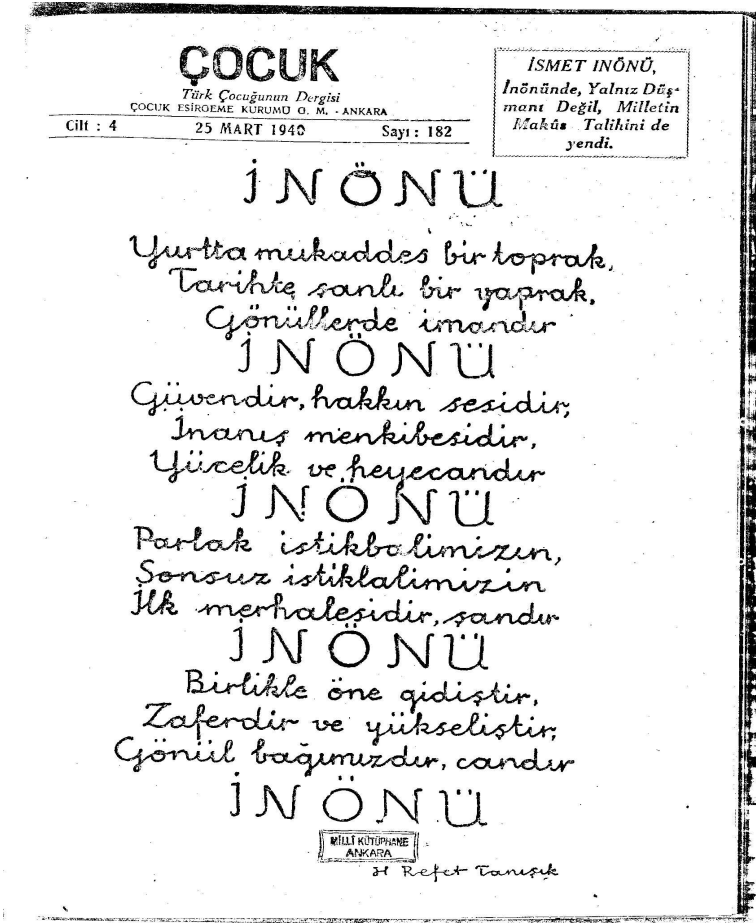
Çocuk Dünyası dergisi, Atatürk sonrası dönemde yayımlanmaya başladığı için 1940'lı yıllarda İsmet İnönü'nün etkisinin dergide derin izleri bulunmaktadır. Çocuk yıldız Shirley Temple'nin hayatının yer aldığı bölümde, yazının giriş tanıtımı yapılırken “İnönü Devrinin Mini Mini yavrularına” başlığı ile yer almış (Çocuk Dünyası, 1940; (10),13), özellikle çocuklara İnönü devri ile çeşitli hakların sağlandığı vurgulanmıştır. Bu yazıda ayrıca eserin tanıtımı yapılırken millî ve etik değerlerin vurgulanması, terbiyeli ahlaklı ve dürüst kimselerin hayatta daima muvaffak olacakları ve sevimli yıldız Shirley Temple gibi sanatın en üst noktalarına çıkmaya aday olacakları vurgulanmaktadır. Yazıda ayrıca çocukların azim ve sebatla bütün düşüncelerin üstünde çalışmalarını gerektiği de vurgulanmıştır.

Yine Çocuk Dünyası dergisinin 15. sayısında yayımlanan iki şiir ile İnönü devrinin vurgusu yapılmıştır (Çocuk Dünyası, 1940; (15), 1-3).

Hız aldım İnönü'den
Alınım açık yukarıda
Ölçülmez gücüm var

Başta, kolda, bacadta.(Alattin Çoşkun, Malatya Gazi İlkokulu 5/a)

Dergilerde, cumhuriyet yönetimin demokrasi bilincinin benimsetilmesi ile ilgili yayınlar da yer almıştır. Cumhuriyet ve demokrasi bilincinin benimsetilmesinde dünya çocuk klasiklerinden yararlanılmıştır. Çocuk dergisinde yer alan bir grup çocuğun gemideki hayatını anlatan hikâye, cumhuriyet yönetiminin çocuklara sevdirmesine örnek gösterilebilir (Çocuk Dergisi, 1947; 10 (27), 3). Hikâyede, "Bir grup çocuk geminin kaptanı ve tayfasının olmadığı esnada gemiye binerler, ne olduysa bilinmez geminin halatları çözülür ve gemi enginlere açılır. Gece karanlığında rüzgârın önüne düşen gemi en sonunda çocukların bilmediği bir kumsalda karaya oturur. İşte böylece çocuklar adadan kurtuluncaya kadar yalnız yaşamaya başlarlar. Ama daha iyi yaşamak, birbirlerine yardım etmek, tanımadıkları bu adanın içinde kendilerini korumak için ne yapıyorlar biliyor musun? Bir çocuklar cumhuriyeti kuruyorlar, içlerinde en akıllı olan çocuğu Cumhurbaşkanı seçiyorlar. Bu adada öyle tehlikeli öyle güzel bir hayat yaşıyorlar ki kurtulup ta yurtlarına evlerine döndükleri zaman birçok iyi şeyler birçok faydalı şeyler öğrenmiş oluyorlar," anlatımı örnek olarak işlenmiştir.

Dergilerde vatan ve bayrak sevgisi ile ilgili yazılarında önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Çalışkan Çocuk dergisinde Atatürk' e gazi unvanı verilmesi ile ilgili haberde; "Atatürk'ün yurdun düşman çizmesi altında ezildiğini gören Türkoğlu, Anadolu'ya geçtikten sonra büyük bir güçle çarpışmış, sonunda bütün Türklerin candan kopan dileklerini yerine getirerek yurdu kurtardığı anlatılmaktaydı. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşında yalnız bir başbuğ olarak savaşmadığı, öteki askerlerden farksız, tam bir yiğit gibi çarpıştığı, bütün yiğitliğini gösterdiği belirtilerek, Atatürk'e Gazi unvanının verilmesi ona vefa borcunun ödenmesi anlamına geldiği ifade ediliyordu. Bu yazılarla hem Atatürk'ün kahramanlığı, hem de vatan, millet ve Türk kimliğine vurgu yapılıyordu (Çalışkan Çocuk, 1934; 2).

Türkiye'nin çocuklara tanıtılması, sevdirmesi için dergilerde yazı dizilerine de yer verilmiştir. Yalçın Anayurtta dizisi ile yazar her sayıda Türkiye'nin değişik illerinin özelliklerini çocuklara tanıttıyordu (Çalışkan Çocuk, 1934).

Dergilerde; Tarih sevgisi, Türk büyüklerinin hayatları, kahramanlık destanları, yiğitlik gibi değerler ile ilgili yayınlarla da millik oluşturma çabaları gözlemlenmiştir. Bu konularla ilgili şiirler, kısa hikâyeler, resimli macera romanları, Türk büyüklerinin kahramanlık ve hayat hikâyelerine yer verilmiştir. Türklük ve vatan sevgisi kazandırılırken tüm Türk tarihinin önemli kahramanları ve savaşları dergilerde yer almıştır. Ayrıca Dergilerde Kurtuluş Savaşının isimsiz kahramanlarından oluşturulan savaş hikâyeleri de yazı dizisi olarak yayınlanmıştır. Kahraman Pilot, Küçük Efe, Yiğit Ali hikâyeleri örnek gösterilebilir. Tayfun adlı hikâyede deniz subayının kahramanlıkları, Niğbolu meydan savaşı adlı hikâyede ise; Türklerin Avrupa'yı korku içerisinde bıraktığı, diz çöktürdüğü yıllardı, şeklinde anlatımla Türklerin kahramanlıkları, vatan sevgisi, yücelikleri anlatılmaktadır(Çocuk, 1947, 2(5)). Bu hikâyelerde eski destanların güncelleştirilmesi de yapılmıştır. Örneğin Boğaç Han destanı güncel temalarla, Yiğit Ali hikâyesinde işlenmiştir. Yiğit Ali'ye ismi kurtla savaşından sonra verilmiştir. "Yiğit Ali 18 yaşında iken savaştan önce kurt avına çıkar, kendisine azılı bir kurt saldırır, büyük bir uğraştan sonra kurdun çenesini iki parçaya ayırıp onu cehenneme göndermiştir" (Çocuk Sesi, 1944; 19), bu olaydan sonra kendisine yiğit lakabı verilir. Olgun Çocuk dergisinde, Ötükte "Tarihte" büyük çocuklar adlı yazı dizisinin, "Bin Yağya Bir Mustafa" adlı hikâyenin tanıtımında; "Kurtuluş Savaşında on iki yaşında kahraman Türk çocuğunun yağı(düşman) orduları arasında yurdu ve ulusu için başardığı büyük işler ve başından geçen iç hoplatıcı ve korkunç oluşların ötküncü(öyküsü) anlatılıyordu (Olgun Çocuk, 1935;(1)). Çocukların Mustafa'nın yiğitliklerini göğsü kabarak, tüyleri ürpererek, içi hoplayarak okuyacakları ifade edilerek, tanıtım yapılıyordu.

Millî Destan:

OĞUZ HAN'IN ÇOCUKLUĞU

Doğduğu gün Oğuzhan,
Şenlendi güzel Turan!

★

Yıllar geçti geçeli,
Böyle dünya güzeli,
Gelmemişti Turan'da...
Daha ilk gün, ilk anda
Yürümüştü bu çapkın...
Turan'da uzak, yakın,
Binbir diyarın beyi,
Şaştlar yaramaza!
Annesinden memeyi,
Aldığı gün ağza,
Bir damla emdi ancak.
Ne beşik, ne bir kundak,
Birini istemedi,

— *İnralın, beni* dedi!
Daha ilk günde güldü,
Daha ilk gün ağzından,
İnci sözler döküldü!
Emince bu bal südü,
Güzel, çapkın Oğuzhan,
Tam kırk günde büyüdü!
Olunca delikanlı,
Turan'ı anlı şanlı,
Oğuz namı dolaştı,
Bir Rüzgâr gibi taştı,
Bu nam Turan'dan Çin'e,
Bütün Asya içine!

★

Altında yağız atla,
Sanki bir çift kanatla,
Uçardı uzaklara,
Dağa, bayıra, kıra,
Eserken tanyelleri,
Açılırdı her anda!

çıkardığı sesi duyuyordu.
Koşa koşa geldiği yollardan
kaçmağa başladı.

Biraz evelki cesaretinin
yerine şimdi müthiş bir
korku geçmişti. Arkasından

Dolaşırdı her yeri,
Çok sevdiği Turan'da!

★

Bazı izinsiz bile,
Kendini atar çöle,
Bozkırda avlanırdı..
Kuşlar bile tanırdı,
Onu, çıkınca ava;
Oklar dalaradı hava!..

★

Turan'ın dağlarında,
Yemyeşil bağlarında,
Çeşit çeşit hayvanlar,
Gezip dolaşıyordu:
Karlı dağların kurdu,
Sürü sürü ceylanlar..
Uzun boynuzu iyik,
Bin türlü nazlı giyik,
Nice azılı çakal,
Nice kuş, nice kartal,
Dağlarda gezerlerdi,
«Dağlar bizim» derlerdi!

★

Hele bir orman vardı,
Bir vahşi canavardı,
— İçinde bülbülü bol,
Yollarında gülü bol —
Bu hoş ormana hâkim!

★

Onu öldürecek kim?
İnsanları parçalar,
Hayvanları parçalar,
At demez, kartal demez,
Kurt demez, çakal demez,

bir sürü şeytan kovalıyor-
muş gibi kaçıyordu. Taşları,
toprakları yıkarak, bu
karanlık yolda kafasını, omuz-
larını dıvarlara çarparaktan
koştu, koştu. Mutbağı, uşak

Her şeyi yer, dururdu,
Yedikçe kudururdu!

★

Fakat küçük kahraman,
Delikanlı Oğuzhan,
Der: anlasın, ben neyim?
Onu öldürecekim!

★

Oğuzhan'da korku yok,
Bir gün alır kalkan, ok,
Mızrak, kılıç, yayını,
Versin diye ormanda,
Canavarın payını.

★

Uzun yelesi yanda,
Yağız atına biner,
Dağlardan çıkar, iner..
Yol aşar, sular aşar,
Cennet korular aşar...
Ay gökten yükselince,
O ormana gelince,
Ansızın yolda durur,
Hemen bir giyik vurur.

★

Gümüş av kurbacile,
Giyiği dala bağlar,
Ölmeden ilk acile,
Zavallı ağlar ağlar...

★

Ayrılır hemen ordan,
Kuş atile Oğuzhan,
Yamaçlara yükselir...
Sabah olunca erken,

odasını, bahçeyi geçti; niha-
yet sokak, bol hava, bir kaç
yolcu kendisine gelmesine
yardım etti. Hava kararmıştı,
pahlı baltayı göcuğunun altına
soktu: [Mabaidi var]

Kızıl gün
Yine orma

Bakarki o
Boynuzlar
Giyiği pa
Kanlarını
Bırakmam

Gümüştü t
Rüzgâr ya
Akşam, d

Oğuz vuru
Bu sefer l
Ayıyı dala
Ayı da ağ

Ayrılır yir
Kuş atile
Yamaçlara

Sabah olu
Kızıl güne
Yine orma

Bakar ki o
Ciyerlerine

Çocuklu

Yazan:

Bütün
lerinde l
şir kitabı
tarafından
lere kabu

dillerinin Tanrı çocukları olduklarını uydurtulardı. Halbuki bu Türk çocuğu böyle yapmadı.

**

Aradan beş bin yıl geçmiştir. Bir müddet önce, bu büyük Türk şefinin adına dikilen bir anıt bulundu. Yazıları okundu: Bakın bu halk çocuğu orada ne yazdırıyor:

«Annem aşağı tabakadan bir kadındı. Babamı hiç bilmiyorum. Amucam dağlarda yaşıyormuş, ben Fırat kenarındaki Azupınarı şehrindeyim. Annem beni gizlice doğurmuş, beni bir sepete koymuş. Etrafını mumlamış ve beni islanmaktan korumuş. Nehir, beni, su çekici işçi Akkiye getirmiş. İyi kalpli işçi Akki beni kurtarmış. İşçi Akki beni kendi öz evladı gibi yetiştirmiş. İşçi Akki bana bahçıvanlık öğretmiş. Tanrı İstar beni sevdi. 44 yıl hükümdarlık ettim.»

Sade zamanın değil belki dünyanın en büyük yapıtlarından olan büyük adam, kendi anıtında kendini böylece anlatıyor..

Onu tarih "Urkom," Şehir korucu adıyla yazar.

«Tarihçi Baba»

Dedelerimiz

Demişler ki

Halden anlyuna canım kurbarı olsun.
Halep orada ise arşın burada.
Hamama giren terler.
Ham demir döşülmez.
Hareket olmadıkça bereket olmaz.
Harmarı dövmek keşinin işi değildir.
Düşmanın harınca da olsa merçe davran.
Hatır için şığ tavuk yenmez.
Haydan gelen, huşa gider.
Hazıra doğlar dayanmaz.
Hızım kim, hoşna gelen.
Hem suçlu, hem güçlü.

Dedelerin Yaptıkları - İlk Heykel -

SÜMER adını hepimiz biliriz. Dünyaya atı öğreten, ilk ticaret usullerini gösteren, ilk mih yazısını bulan bu Türk soyunun; bugün "Irak," dediğimiz yerdeki yurtlarında, gün geçmez ki yeni bir sanat eseri bulunmasın.

Bugün size, onların en önemlilerinden birisini tanıtacağım. Resimde gördüğünüz heykel başı: Sümer imparatoru Gudea'ya aittir.

Bu heykelin vücudu yoktur. Fakat, aynı adamın bir de başsız heykeli vardır. Alttaki resim: bugün Orta Asyada alınmış, ve oralarda yaşayan bir Türkün resmidir. Ve tıpkı Gudea'ya benzemektedir.

Bu benzeyiş tarihte önemli bir yer tetan: Büyük medeniyetler kuran SÜMER'lerin, eddamız Türklere olduğunu ne kadar açık bir surette ispat ediyoruz.

Gudea'nın bu heykeli dünyanın, bir insana benzetilmek üzere yapılan ilk "Portre," heykeldir. Bunu yapan milletin: Türk ulusu olduğunu düşünmek bile, insana ne büyük bir onur veriyor. Değil mi?

Gudea'nın bu baş heykeli, yalnız ilk olmak bakımından değil, sanat bakımından da pek çok değerlidir. Başa verilen poz son derece canlıdır. Çalışmış o kadar ustacadır ki, bu heykeli gören bugünkü sanat adamlarının, parmakları ağzında kalıyor.

Bu heykel ve buna benzer bulunan diğer eserler, Sümerlerin güzel sanatlarında ne kadar ileride olduklarını göstermektedir.

Onların yaşadıkları çağlardan çok sonra türeyen Yunanlılar ve Romalılar, herhalde yaptıkları heykellerde, Sümerlerden ilham almışlardır. Gerek yurdumuzda, gerek Irakta yapılan araştırmalarla, daha birçok kıymetli Sümer eserinin ortaya çıkacağı ümit olunuyor.

Memleketlerinde yalnız bol tuğla yapılan adamların, bu heykelin yapıldığı sert taş çok çok uzak deglardan sürükleyip getirdikleri; ve o vakitki çok basit vasıtalarla üzerinde nasıl çalıştıklarını bir düşünelim... Sonra bunu yapan dedeleri saygı ile birkere daha analım.

M. H. E.

1936-1940 yılları arasında dergilerde işlenen tarih konularında Orta Asya ve Anadolu uygarlıklarına dayalı tarih tezi yer almıştır. Şehirler Kuran Bir Türk Urkom, Mezopotamya'ya dayalı bir tarih anlayışını ifade ederken (Çocuk Dergisi, 1937, 18), Dedelerin yaptıkları ilk heykel (Çocuk Dergisi, 1937; 18) adlı yazıda dünyadaki ilk heykeli yapanların Türklere atası Sümerler olduğu vurgulanmıştır.

Tarihin disiplin dışı amaçlarından birisi de ulusal kimlik oluşturmaktır. Ulusçu ideolojilerin kurulmasında tarihin bir araç olarak kullanılması, ulusçu tarihçilik denilen bir kategorinin doğmasına neden olmuştur (Şıvgın, 2009). Bu anlamda dergilerde yazılan tarihle ilgili

yazılarda tarihe mal olmuş olay ve kahraman ve şahsiyetlerle millî kimlik oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çocuk Alemi dergisinde yayınlanan 440 Türk Aslanı adlı hikayede (1947; 3), Osmanlıların Anadolu'ya kayı boyu olarak göçü, Konya civarlarında yapılan savaşlarda Selçuklulara yardım edişi ve Anadolu'ya yerleşmeleri ele alınmaktadır. Osmanlı tarihinden parçalar (1947: 3), adıyla dizi yazılarla tarih şuuru oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çocuk dergilerinde yayınlanan tarihi romanlar ve Türk büyüklerinin biyografileri ile Türk kimliği oluşturulmaya çalışıldığını görmekteyiz. Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Mete, Alpaslan, Namık Kemal, Mehmet Akif, Yunus Emre, Mevlana, Tevfik Fikret, Fuzuli, İbni Sina, Lokman Hekim, Nizamülmülk, gibi Türk büyüklerinin hayatları ile tarih ve millet sevgisi aşılanıyordu. Fatih Sultan Mehmet' e "Türk ülkesinin tam orta yerinde çiban gibi duran Bizans'ı ortadan kaldıran kahraman" olarak yer veriliyordu (Çocuk, 1947; 2(2)). Yine dergilerde yayınlanan şiirlerde de vatan, bayrak, Türklük sevgisi aşılanıyordu. Çocuk Dünyası dergisinde yayınlanan Türk Çocuğu şiiri ile Türk kimliği vurgulanmıştır.

Türk yavrusu, Türk yavrusu,
Gönlümüzde çağlayan su,
Ey yarının şen yolcusu,
Senin bugün bayramın var (Zekeriya Öztok).

Şiirde, Türklük duygusu, 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı ile ilgili anlatımlarla vurgulanmıştır (Çocuk Dünyası, 1940; (3), 14). Dergilerde Türklük duygusu şiir, masal ve kısa öykülerle de kazandırılmaya çalışılıyordu. Hatta Robinson Crusoe bile yalnız ada da bir Türk'ün hayatı şeklinde dizi hikâye olarak yer almıştır (Çocuk Dünyası, 1940; (2), 23–32).

1930-1950'li yıllar arasındaki dergilerde yayımlanan yazılarda; yağı, ötükte, ötküncü, abay, ulus, ertürk, bitimucu, söylev, okutan, acun, çaralı, akalan v.b. kelimelerle Türkçenin sadeleştirilmesine katkıda bulunulmaya çalışılmıştır (Olgun Çocuk, 1935; (1)). Türk dilinin güzelliği, arılığı da yazı ve şiirlerde de vurgulanmıştır. Özellikle bu yazılarda dilimizin güzelliği arı ve öz Türkçe ile kullanılmıştır. Dil Kurultayı'nın Atatürk'ün önderliğinde toplanması, TDK'nun ders kitaplarındaki terminolojiyi altı yıllık çalışmalarıyla sadeleştirilmesi de ayrıca yazılarda ele alınmıştır (Çocuk Dergisi, 1938; (106), 4).

Türk dilinin çocuklara sevdirmesi, dilin sadeleşmesi için Çalışkan Çocuk dergisinde "öz Türkçe" yarışması düzenlenmiş, çocukların bu yarışmaya katılması teşvik edilmiştir. Ayrıca dergide Öz Türkçe köşesi oluşturularak, Türkçede kullanılan yabancı kelimelere bulunan karşılıklar liste halinde yayınlanmıştır (Çalışkan Çocuk, 1934).

BÜYÜK ÖNDER KEMAL ATATÜRK'ÜN**Büyük Sözlerinde Kullandığı Öz Türkçe Teksözler**

ARITMAK	== Tasfiye etmek	MUTLU	M	== Bahtiyar, mes'ut
ANT	== Aht	ORANLAMAK	O	== Tahmin etmek
ANTLAŞMA	== Misak	OĞUZ	Ö	== Mübarek
ANIMAK	== Hazır olmak	ÖZEN	== İtina, dikkat	
ANIK	== Âmâde, hazır	ÖĞÜNÇ, ÖVÜNÇ	== İftihar	
ALAN	== Saha	ÖĞÜNMEK	== Fahretmek	
ATAC	== Ceddani	ÖKONOMİK	== İktisadî	
ANIKLANMAK	== Hazır olmak	ÖDÜNÇ	== İstikraz	
AÇUN	== Dünya	ÖĞMEK, övmek	== Sena etmek	
BAYINDIRLIK	B	ÖZEL, (Öz)	== Hususî	
BAYINDIR	== İmar, umran	ÖZGÜ	== Hususî	
BAKANLIK	== Mamur	ÖZENC	== Gıpta	
BAKAN	== Vekâlet, nezaret	ÖZLÜK	== Vasıf	
BARIS	== Vekil, nazır	ÖNÜRME	== Terakkî	
BELGE	== Sulh	PEKİŞTİRMEK	S	== Takviye etmek
BERKİTMEK(PERKİTMEK)	== Hüccet, vesika	SAYIN	== Güzide, muhterem	
BİTİM	== Tahkim etmek	SIYASA (YASA)	== Siyaset	
BİTİMÜCÜ	== Nihayet	SOYSAL (SOY)	== İçtimai	
BERKİTEN	== En nihayet	SIYASAL	== Siyasi	
BAYSAK	== Tesbit eden	SÜRDİMLİK	== Askerî fazilet ve hüne	
BAYSAL	== Huzur	SÖYÜNCÜ	== Niğanci muhabbet	
DENK	D	TÜKEL	T	== Tam
DİRLİK (Dirik)	== Muadil, müsavi	TÜZÜN	== Asil	
DENLÜ	== Hayatî	ULUS	U	== Millet
EKİM	== Kadar	ULUSAL	== Millî	
EVREN	E	UZ, UZCA	== Müddet, müddetçe	
ERDEM	== Ziraat	UTKU	== Zafer	
ERK SÜRMEK	== Felek, kâinat	UYGUNLUK	== Ahenk, vifak	
ESENLIK	== Fazilet	ÜVE	== Aza, unsur, uzuv.	
GENEL (GEN, GENİŞ)	== Hükümet icra etmke	ÜRÜM	== Hasilat, mahsul	
GEREKMEK	G	ÜZEL, evvel	== Ezel, evvel	
GEREKENLER	== Umumi	ÜNLÜ	== Şanlı	
GÜÇ	== İcab etmek, lâzım olmak	YÖNDEM	Y	== Usûl
GÜZEY	== İcab edenler, lâzım olanlar	YANKU	== Aksisada	
GEREĞİ (gibi)	== Kudret, kuvvet	YALTIKLI	== Nurlu	
GÜVENÇ	== Saye, gölge			
GÜVEN	== İcabı gibi			
GENLİK	== İstinatgâh, zahir			
GÖNENÇ	== Himat			
ISSI	I			
ISI	== Sahip			
KURUM (KURMAK)	== Har, sıcak			
KURUL	K			
KUTLU	== Teşkilât			
KIVANÇ	== Ekaide			
KILDACI	== Müttemmen			
	== Zevk			
	== Âmil			

Bozkurt 1938-39-40'lı yıllarda sık sık ele alınan sembollerden biridir. Ergenekon ve 23 Nisan başlıklı yazıda, Oğuzhan'ın oğlu İlhan düşmanla yaptığı savaşta yok olmuştur, tesadüfen kurtulan oğlu Kayhan ile yeğeni Tokuş eşlerini alarak Ergenekon'a göç ederler, orada çoğalırlar ve Ergenekon'dan bozkurt adlı kağanları ile çıkışları yazıda ele alınmaktadır. Daha önceki sayılarda benzer unsurlar Oğuz hana atıfla kullanılmıştır (Çocuk Dergisi, 1938, (83) -84:20).

Dergilerde özellikle dinî bayramlara rastlayan günlerde dinî değerlere ve bayramlara ait bilgilere yer verilir. Ramazan Bayramı ve İktisat haftası ile ilgili yazıda Ramazan ayı vurgusundan daha çok bayramlarda ve dinî günlerde israf etmemiz, tutumlu bir hayat yaşamamız vurgulanmaktadır. Yazıda özellikle bugüne ışık tutarcasına "Ey Türk çocuğu, bugün zengin milletlerin iktisadi boyunduruğu altına girmek istemiyorsan bugün Ramazandır, yarın bayramdır diye paranı israf etme. Baban fazla masraf etmesin, defterini kitaplarını iyi kullan, tâki paran zararlı yere gideceğine kumbarana gitsin" (Yeni Çocuk Sesi, 1931; (55)). Bu yazıda dinî bayramları kutlamadan daha çok tutumluluk ve ekonomik bağımsızlık ön plana çıkarılmıştır.

Aile (anne, baba) sevgisi de dergilerde işlenen konular arasında yer almıştır. Anneler gününün yaklaşması nedeniyle dergide yayınlanan iki hikâyede anne ve aile sevgisi işleniyordu. “Ana Sevgisi” isimli küçük bir hikâyede, yavru dağ keçisini kaçırmak isteyen kartalla yavrusunu canı pahasına korumaya çalışan dağ keçisinin mücadelesi anlatılmaktadır. Hikâyede anne sevgisi ön plana çıkarılmaktadır. Yine “Senelerden Sonra” adlı kısa hikâyede yoksul bir çocuğa yardım eden ailenin yardım ettikleri çocuğun depremde kaybettikleri çocukları olması teması üzerine kurulan hikâyede, düşkünlere yapılan yardımların bir gün iyilik olarak mutlaka geri döneceği konusu işlenmektedir (Çocuk Gazetesi, 1949; (15) 3–5).

Dergilerde, çalışmak, insan sevgisi ve arkadaşlık, işbirliği ve yardımlaşma, yerli malı kullanımı, yazılarda işlenen değerler arasında yer almıştır. Kısa hikâye ve masallarla, millî ve insani değerler, çalışma, dürüstlük, doğruluk, işbirliği ve yardımlaşma gibi değerler kazandırılması amaçlanmıştır. Bir at iki adam (Çocuk Âlemi, 1947; (3), 5), başlıklı hikâyede terk edilmiş, merada yalnız otlayan bir ata karşı insanların iyi ve kötü davranışı ele alınmıştır. Yalnız atın kendisine sevgiyle yaklaşan insanlara yakın davrandığı konusu işlenmiştir. İnsanlara ve hayvanlara iyilik yapmanın ne kadar önemli bir değer olduğu yazıda işlenmiştir.

1941 yılından itibaren dergilerde Ezop masalları yayımlanmaya başlamış, ilk masalda Ezop’un evine gelen misafir kendisine sunulan dil yemeğini beğenmeyince, misafire “Dilden daha iyisi mi bulunur bayım, dünyanın en güzel şeyi budur. Dil sosyal hayatın bağı, her bilginin anahtarı, aklın ve doğruluğun yayıcı vasıtasıdır. Şehirler onunla kurulur, onunla idare edilir” (Çocuk Dergisi, 1941; 5(27), 227) denilerek güzel konuşmanın ve dili kullanma becerisinin toplum ve insan hayatındaki önemi anlatılmıştır.

Dergilerde yayımlanan masallarla da Türk kimliği, tarih sevgisi ve millî değerler kazandırılmaya çalışılmıştır. Çocuk dergilerinde yayımlanan masallara; Dede Korkut Masalı, Dört Yapraklı Yonca, İki Kardeş, Aylar Konuşuyor, İpek Prensin Sihirli Kılıcı, Tilki Kardeş ve Çoban Hikâyesi, Küçük Hasan, Ali Baba ve Kırk Haramiler, Kurtla Kuzu, Ördek Kardeşin Hikâyeleri, Bir Cücenin Serüvenleri, Unutulmuş Ata, Güneş Ece, Şehirler Kuran Bir Türk Urkom, Kurt Onbaşı ve Göç Efsanesi örnek gösterilebilir.

4. SONUÇ

Türkiye’de yayımlanan çocuk dergileri, cumhuriyetin temel ilkelerini yaygınlaştırmak, yeni kurulan modern Türkiye Cumhuriyeti’nin oluşturduğu demokratik laik devletin, tek millet, tek bayrak, tek vatan hedefine uygun olarak belirlenen, Türk millî kimliğini ve değerlerini kazandırmak, devletin temel kabul ettiği resmî ve millî dilin öğretilmesinin en önemli araçlarından biri olmuştur.

Dergilerde yer alan öz Türkçe yarışmaları ile Türkçenin sadeleşmesi, Arapça ve Farsça kelimelerin yerine önerilen yeni karşılıklarda öz Türkçe bilinci oluşturulmaya, Türkçenin Arapça ve Farsçanın etkisinden kurtarılmaya çalışılmıştır. Bu yayınlarla millî devletin Türkçeyi anadil olarak kabul etmesi, millî birliği inşa süreçleri olarak kabul edilebilir.

Dergilerde, Temoçin ve Oğulları, Avcı Mehmet, Barbaros Hayrettin Paşa, Aksak Timur, Turgut Reis, gibi Türk tarihine damga vurmuş kişilerin hayatları, yaşadıkları olaylar ve kahramanlıkları hikâyeleştirilerek anlatılmış böylece hem Türk tarihi bilinci hem de millî kimlik kazandırılmaya çalışılmıştır (Çocuk Dünyası, 1937; (1), 9). Çocuk dergilerinde yer

alan millî kahramanların hayat hikâyeleri ve yaşadığı kahramanlıkların destanımıslı üslupla anlatımı millî kimlik oluşturma çabaları arasında sayılabilir.

Sonuç olarak; çocuk dergilerinde yayınlanan yazılarla Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerinin çocuklara kazandırılmaya çalışıldığı, Türk kimliği ve öz Türkçe ile ilgili vurgulamaların 1950'li yıllara kadar ağırlık kazandığı, kahramanlık öyküleri ile vatan, millet, kültür ve tarih bilinci verildiği, Türk Kültürü ile ilgili değerlerin kazandırılmasına yönelik konuların ön plana çıkartılarak millî kimlik bilincinin çocuklara kazandırıldığı söylenebilir.

5. KAYNAKLAR

- Çalışkan Çocuk*. (1934). İstanbul: Resimli Ay Matbaası, Sayı: 1,2,3.
- Çocuk Alemi Mecmuası*. (1947). İstanbul: Vakit (Çocuk Yayınları) Matbaası.
- Çocuk*(1936). Himayei Etfal, İstanbul: Ülkü Basımevi.
- Çocuk Duygusu*. (1937). İstanbul: Kenan Basımevi.
- Çocuk Dünyası*. (1940). İstanbul: Tecelli Basımevi.
- Çocuk Gazetesi*.(1949). İstanbul: Ege Matbaası.
- Çocuk Gazetesi*. (1949). Ankara: Yeni Matbaa.
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş Çocuk Yazını*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Geçgel, H.(2006). *Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Gelişimi*, <http://www.benimblog.com/alisahin/>
- Gönüllü, Ö.S. (1997). Kimlik Meselesi Üzerine, *Sızıntı*, Sayı: 225.
- Hayes, C.J.(1961). *“Bases of Nationalism” in Nationalism and International Progress*. U. G. Whitaker, Jr.(Ed), Chandler Publishing, San Francisco.
- Koçoğlu, M. (1981). Çocuk Yayınları, *Çocuk Yayınları Sempozyumu “Bildiriler”*11–13 Kasım 1981.Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Kösoğlu, N.,(2002). *Küreselleşme ve Millî Hayat*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Nodia, G. (1998). Milliyetçilik ve Demokrasi. (Çeviren: Eralp YALÇIN), *Türkiye Günlüğü*, (50): 102-117.
- Olgun Çocuk*.(1935). Letafet Matbaası, Sayı:1.
- Sarı, H.M. (2005). *Çocuk Eğitime Bakış Açısı Yönünden Tercüman Çocuk ve Milliyet Çocuk Dergilerinin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şen Çocuk Dergisi*. (1932). İstanbul: Mehmet Şükrü.
- Şıvgın, H. (2009). Ulusal Tarih Eğitiminin Kimlik Gelişimindeki Önemi, *Akademik Bakış*, 2(4): 40.
- Şimşek, H. (2002). *Tanzimat ve Mutlakiyet Dönemi Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara: A.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Şimşek, U., Ilgaz, S. (2007). Küreselleşme ve Ulusal Kimlik, *A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1): 189-199.
- Smith, A.D. (1994). *National Identity*, University of Nevada Press.
- Tural, S. (1992). *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*. Ankara: Ecdad Yayınevi.
- Turan, M. (2009). *1950-1960 Yılları Arası Tarih Dersi Kitaplarında Yer Alan Millî Kimlik Kavramının İçerik Analizi*,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türkdoğan, O. (1988). *Değişme –Kültür ve Sosyal Çözülme*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Türkmenoğlu, D. (2007). Tek Parti Döneminde Ulus İnşa Politikalarının Eğitim Boyutu, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 159-172.
- Yeni Çocuk Sesi*. (1931). İstanbul: Seri İş Matbaacılık Ortaklığı.
- Yıldız, S., (2007), Kimlik ve Ulusal Kimlik Kavramlarının Toplumsal Niteliği, *Millî Folklor*, 74, (9-16).
- Yüksel, M. (1981). Muhteva İtibarıyla Çocuk Yayınları İle Okul Çağı Çocuklarının Psiko-Sosyal Gelişmeleri Arasındaki İlişkiler. *Çocuk Yayınları Sempozyumu "Bildiriler"* 11-13 Kasım 1981. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Yücel, A. (1993). *İyi Vatandaş İyi İnsan*. Ankara: T.C.Kültür Bakanlığı Yayınevi.